

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 7/2019-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. apríla 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Mojмира Mamojku v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Lemešom, Žižkova 19, Košice, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaniach vedených pod sp. zn. 13 Ro 262/2013, sp. zn. 15 C 504/2015 a sp. zn. 11 Csp 204/2016 a postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaniach vedených pod sp. zn. 11 Ro 372/2013 a sp. zn. 11 Csp 21/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaniach vedených postupne pod sp. zn. 13 Ro 262/2013, sp. zn. 15 C 504/2015 a sp. zn. 11 Csp 204/2016 a postupom

Okresného súdu Košice-okolie v konaniach vedených postupne pod sp. zn. 11 Ro 372/2013 a sp. zn. 11 Csp 21/2018 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie prikažuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Csp 21/2018 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), z ktorých je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť jej sumu 1 500 € a Okresný súd Košice-okolie sumu 500 €, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Prešov a Okresný súd Košice-okolie sú povinné uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 325,42 € (slovom trisdvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov), a to Okresný súd Prešov sumu 162,71 € (slovom stošesťdesiatdva eur a sedemdesiatjeden centov) a Okresný súd Košice-okolie sumu 162,71 € (slovom stošesťdesiatdva eur a sedemdesiatjeden centov), na účet jej právneho zástupcu JUDr. Jána Lemeša, Žižkova 19, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 7/2019 z 9. januára 2019 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov účinného do 28. februára 2019 na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov v konaniach vedených pod sp. zn. 13 Ro 262/2013, sp. zn. 15 C 504/2015 a sp. zn. 11 Csp 204/2016 a postupom Okresného súdu Košice-okolie (spolu s Okresným súdom Prešov ďalej aj „okresné súdy“) v konaniach vedených pod sp. zn. 11 Ro 372/2013 a sp. zn. 11 Csp 21/2018 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že 2. júla 2013 sťažovateľka ako žalobkyňa v 2. rade (spolu s [REDAKOVANÉ] ako žalobcom v 1. rade, pozn.) doručila Okresnému súdu Prešov žalobu, ktorou sa proti žalovanej obci Družstevná pri Hornáde (ďalej aj „žalovaná“) domáhala zaplatenia sumy vo výške 787,43 € s prísl. Veci bola pridelená sp. zn. 13 Ro 262/2013. Žalobou uplatnený peňažný nárok vyplýval podľa názoru sťažovateľky zo spotrebiteľskej zmluvy, a preto miestnu príslušnosť odvodila z § 87 písm. f) v tom čase účinného zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý v rámci miestnej príslušnosti danej na výber ustanovoval miestnu príslušnosť súdu tak, že popri všeobecnom súde žalovanej je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Okresný súd Prešov 16. augusta 2013 postúpil vec sťažovateľky podľa § 105 ods. 2 OSP Okresnému súdu Košice-okolie ako miestne príslušnému, kde jej bola pridelená sp. zn. 11 Ro 372/2013. Sťažovateľka podaním z 9. augusta 2013 namietala postúpenie veci, a preto Okresný súd Košice-okolie predložil vec (10. septembra 2015) na rozhodnutie svojmu nadriadenému súdu – Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd uznesením č. k. 1 NcC 36/2015-18 z 23. septembra 2015 rozhodol, že nesúhlas sťažovateľky s postúpením veci je dôvodný. V súlade s označeným rozhodnutím Okresný súd Košice-okolie doručil 21. decembra 2015 spis Okresnému súdu Prešov; veci bola pridelená sp. zn. 15 C 504/2015. Okresný súd Prešov však napriek rozhodnutiu krajského súdu vec sťažovateľky postúpil Okresnému súdu Košice-okolie, čo opätovne namietala. Krajský súd uznesením č. k. 13 NcC 14/2016-42 z 31. mája 2016 rozhodol, že nesúhlas sťažovateľky s postúpením veci je dôvodný. Spis bol následne doručený Okresnému súdu Prešov, kde mu bola pridelená sp. zn. 11 Csp 204/2016. Na výzvu Okresného súdu Prešov sa žalovaná vyjadrila k žalobe sťažovateľky a súčasne namietala miestnu príslušnosť Okresného súdu Prešov. Na základe

toho Okresný súd Prešov postúpil vec Okresnému súdu Košice-okolie, kde je od 2. februára 2018 vedená pod sp. zn. 11 Csp 21/2018.

3. Sťažovateľka namieta existenciu zbytočných prietáhov v namietanom konaní vedenom na Okresnom súde Prešov a na Okresnom súde Košice-okolie, ktoré označuje jednotlivými spisovými značkami pridelenými konaniu v rámci jeho vývoja, v závislosti od toho, ktorý súd v ňom aktuálne konal a rozhodoval. Okresnému súdu Košice-okolie vytyka, že napriek viazanosti dvoma rozhodnutiami nadriadeného súdu neprejavil nesúhlas s nesprávnym postúpením veci a po tom, čo mu bol spis 2. februára 2018 doručený, nepredložil vec opätovne nadriadenému súdu. Okresnému súdu Prešov vyčíta, že neposkytol včasnú a efektívnu ochranu jej spotrebiteľským právam, vec v rozpore s právnym názorom krajského súdu postúpil Okresnému súdu Košice-okolie a zasiahol tak do jej práv zaručených ústavou a dohovorom. Zastáva názor, že je ústavne neakceptovateľné, ak orgán štátnej moci poverený na ochranu porušených práv nepostupuje v súlade so zákonom a ani v súlade s právnym názorom nadriadeného súdu. Zdôrazňuje, že okresné súdy viedli konanie neefektívne, založili a prehĺbili stav jej právnej neistoty a zabránili, aby v priebehu 5 rokov došlo k právoplatnému rozhodnutiu v jej veci.

4. Na tomto základe sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy nálezom vyslovil, že postupom Okresného súdu Prešov a Okresného súdu Košice-okolie v namietaných konaniach bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nadväzne na to žiada, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € vo vzťahu k Okresnému súdu Prešov a v sume 1 000 € vo vzťahu k Okresnému súdu Košice-okolie a zaviazal tieto okresné súdy k povinnosti nahradiť sťažovateľke trovy konania.

5. Ústavný súd pre ozrejmenie danej veci považoval za vhodné doručiť ústavnú sťažnosť ešte v prípravnej fáze Okresnému súdu Košice-okolie, ktorý vo veci aktuálne koná, a zároveň ho požiadal o zaujatie stanoviska k jej opodstatnenosti. Predsedníčka Okresného súdu Košice-okolie sa k sťažnosti vyjadrila podaním sp. zn. 1 SprV/520/2018

zo 17. decembra 2018, v rámci ktorého uviedla: „Dňa 16.8.2013 Okresný súd Prešov postúpil vec vedenou pod sp.zn. 13Ro/262/2013 tunajšiemu súdu z dôvodu miestnej nepríslušnosti. Uvedená vec bola podateľňou súdu zapísaná pod sp.zn. 11Ro/372/2013, ktorý bol však omylom pripojený k spisu tunajšieho súdu vedeného pod sp.zn. 11C/43/2010 a následne tento spis bol pripojený k spisu 7C/44/2010.

Z dôvodu podanej námietky žalobcov o postúpení veci, Okresný súd Košice - okolie dňa 20.7.2015 doručoval upovedomenie o postúpení veci Krajskému súdu v Košiciach, ktoré žalobcami neboli v odbernej lehote prevzaté. Dňa 10.9.2015 bol spis 11Ro/372/2013 predložený Krajskému súdu v Košiciach na jeho rozhodnutie.

Na základe uznesenia Krajského súdu v Košiciach zo dňa 23.9.2015, doručeným tunajšiemu súdu dňa 26.10.2015, ktorým rozhodol, že nesúhlas žalobkyne v 2. rade s postúpením veci z miestnej príslušnosti Okresným súdom Prešov je dôvodný, tunajší súd dňa 21.12.2015 postúpil vec Okresnému súdu Prešov.

Aj napriek rozhodnutiam Krajského súdu v Košiciach zo dňa 23.9.2015 a 31.5.2016, Okresný súd Prešov z dôvodu miestnej nepríslušnosti postúpil predmetnú vec na konanie Okresnému súdu Košice - okolie dňa 2.3.2016 a opätovne dňa 2.2.2018.

Zo spisu bolo zistená nečinnosť súdu v období od 16.8.2013 až do predloženia spisu sp.zn. 11Ro/372/2013 Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o námietke žalobcov dňa 10.9.2015 ako aj od opätovného postúpenia spisu Okresným súdom Prešov dňa 2.2.2018 až do vytyčenia termínu pojednávania vo veci sp.zn. 11Csp/21/2018 dňa 3.12.2018.

... Ústavný súd SR vo svojej judikatúre z ostatného obdobia (napr. uznesenie II. ÚS 783/2016-12 zo dňa 27.10.2016) aj vzhľadom na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu v zásade už netrvá, ale len v prípadoch, keď dĺžka napadnutého konania v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu je už prima facie zjavne neprimeraná (napr. IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012), čo mám však za to, že uvedené v konkrétnych okolnostiach o veci sťažovateľa vzhľadom na vyššie uvedený priebeh konania, nemožno bez ďalšieho tvrdiť.“

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd podaním z 21. januára 2019 vyzval Okresný súd Košice-okolie na prípadné doplnenie vyjadrenia

sp. zn. 1 SprV/520/2018 zo 17. decembra 2018. Zároveň zaslal ústavnú sťažnosť spolu s uznesením o jej prijatí na ďalšie konanie aj Okresnému súdu Prešov.

7. Okresný súd Košice-okolie podaním sp. zn. 1 SprV/520/2018 z 25. januára 2019 doručeným ústavnému súdu 31. januára 2019 na výzvu ústavného súdu uviedol, že posledným úkonom v namietanom konaní bolo nariadenie termínu pojednávania na 25. február 2019. Viac k veci nedodal.

8. Predseda Okresného súdu Prešov sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. 1 SprO/99/2019 z 5. februára 2019 doručeným ústavnému súdu 18. februára 2019. V rámci jeho obsahu uviedol chronológiu procesných úkonov vykonaných v časových úsekoch, v ktorých bola vec vedená na Okresnom súde Prešov. Nadväzne skonštatoval, že v čase, keď bola vec sťažovateľky vedená pod sp. zn. 13 Ro 262/2013 a sp. zn. 15 C 504/2015, Okresný súd Prešov nevykonával žiadne úkony okrem postúpenia veci Okresnému súdu Košice-okolie. V čase, keď bola vec vedená pod sp. zn. 11 Csp 204/2016, sa procesné úkony vykonávali v zmysle zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), až po námietku žalovanej uplatnenú podľa § 41 CSP, v dôsledku ktorej bola vec v januári 2018 opätovne postúpená na Okresný súd Košice-okolie. V závere predsedu Okresného súdu Prešov vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

9. Ústavný súd 18. februára 2019 zaslal vyjadrenia okresných súdov právnenému zástupcovi sťažovateľky s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu. Právny zástupca sťažovateľky sa k stanoviskám okresných súdov vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 1. marca 2019, v ktorom zotrval na názore, že na priet'ahoch v konaní sa podieľali obidva okresné sudy. Zo strany Okresného súdu Prešov došlo k pochybeniu v tom, že napriek rozhodnutiam krajského súdu o miestnej príslušnosti Okresného súdu Prešov opakovane postúpil vec Okresnému súdu Košice-okolie. Za pochybenie Okresného súdu Košice-okolie označil pripojenie spisu sp. zn. 7 C 44/2010. Z uvedených dôvodov je toho názoru, že sťažovateľkou žiadané finančné zadost'učinenie je primerané, a žiada, aby jej návrhu bolo v celom rozsahu vyhovené. V závere svojho

stanoviska právny zástupca uviedol, že sťažovateľka netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) účinného od 1. marca 2019, ktorý sa pri zachovaní právnych účinkov úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, použije aj na konania začaté do 28. februára 2019 (§ 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde), upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. V súlade s čl. II bodom 2 písm. a) Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce pri predkladaní veci do senátu Janou Baricovou (sudkyňa spravodajkyňa) pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] v zložení tak, ako je to uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

12. Z predloženého spisu Okresného súdu Košice-okolie vedeného v súčasnosti pod sp. zn. 11 Csp 21/2018 ústavný súd zistil, že vo veci boli až dosiaľ vo vzťahu k predmetu ústavnej sťažnosti vykonané tieto pre jej posúdenie relevantné procesné úkony:

- 2. júla 2013 bola Okresnému súdu Prešov doručená žaloba (sp. zn. 13 Ro 262/2013);

- 15. júla 2013 Okresný súd Prešov vydal uznesenie o postúpení veci Okresnému súdu Košice-okolie podľa § 105 ods. 1 a 2 OSP a § 84 a § 85 OSP vzhľadom na to, že žalobca v 1. rade vystupuje v rôznych veciach opätovne ako žalobca, a preto je miestne

príslušným súdom všeobecný súd účastníka, proti ktorému návrh smeruje, t. j. Obec Družstevná pri Hornáde;

- 16. augusta 2013 bol spis s postúpením doručený Okresnému súdu Košice-okolie (veci bola pridelená sp. zn. 11 Ro 372/2013);

- 9. augusta 2013 žalobcovia podali námietku postúpenia veci, ktorú adresovali Krajskému súdu v Prešove, toto podanie bolo odstúpené Okresnému súdu Prešov, ktorý ho zaslal Okresnému súdu Košice-okolie (doručené 27. augusta 2013);

- 20. júla 2015 Okresný súd Košice-okolie upovedomil podaním žalobcov i žalovanú, že spis postúpil krajskému súdu v zmysle § 105 ods. 3 OSP;

- 10. septembra 2015 bol spis doručený krajskému súdu;

- 23. septembra 2015 krajský súd uznesením č. k. 1 NcC 36/2015-18 rozhodol, že nesúhlas žalobkyne s postúpením veci z miestnej príslušnosti Okresným súdom Prešov je dôvodný (spis doručený späť okresnému súdu Košice-okolie 26. októbra 2015);

- 21. decembra 2015 bol Okresnému súdu Prešov doručený spis z Okresného súdu Košice-okolie, ktorý mu ho zaslal v zmysle rozhodnutia krajského súdu z 23. septembra 2015 (veci bola pridelená sp. zn. 15 C 504/2015);

- 29. januára 2016 vydal Okresný súd Prešov upovedomenie o postúpení veci, ktoré doručoval účastníkom (aj žalovanej);

- 2. marca 2016 bol spis doručený Okresnému súdu Košice-okolie (veci bola pridelená sp. zn. 15 C 208/2016);

- 7. marca 2016 podal žalobca v 1. rade námietku postúpenia veci, Okresný súd Prešov toto podanie doručil Okresnému súdu Košice-okolie 17. marca 2016;

- 10. mája 2016 Okresný súd Košice-okolie predložil vec krajskému súdu (spis doručený 13. mája 2016);

- 31. mája 2016 krajský súd uznesením č. k. 13 NcC 14/2016-42 rozhodol, že nesúhlas žalobcu v 1. rade s postúpením veci z miestnej príslušnosti Okresným súdom Prešov je dôvodný (spis doručený Okresnému súdu Košice-okolie 20. júna 2016);

- 19. decembra 2016 bol spis doručený Okresnému súdu Prešov (veci bola pridelená sp. zn. 11 Csp 204/2016);

- 7. februára 2017 Okresný súd Prešov uznesením vyzval žalobcov, aby v lehote 15 dní doplnili svoje podanie a predložili dôkazy (zásielky si však neprevzali v odbernej

lehote). Dňa 15. marca 2017 Okresný súd Prešov doručoval zásielky prostredníctvom polície (11. apríla 2017 bola zaslaná odpoveď, že sa zásielky nepodarilo doručiť), následne šetril pobyt žalobcov prostredníctvom jednotlivých registrov (zásielky sa napokon podarilo doručiť 26. júna 2017);

- 11. júla 2017 žalobcovia doplnili žalobu a pripojili listinné dôkazy;

- 29. septembra 2017 Okresný súd Prešov uznesením vyzval žalovanú, aby sa vyjadrila k žalobe v lehote 15 dní;

- 4. októbra 2017 sa k žalobe vyjadril právny zástupca žalovanej, namietal aj miestnu príslušnosť Okresného súdu Prešov;

- 21. decembra 2017 Okresný súd Prešov upovedomil strany sporu o tom, že vec postúpil Okresnému súdu Košice-okolie;

- 26. januára 2018 Okresný súd Prešov postúpil spis Okresnému súdu Košice-okolie (spis doručený 2. februára 2018; veci bola pridelená sp. zn. 11 Csp 21/2018);

- 4. decembra 2018 Okresný súd Košice-okolie nariadil termín pojednávania na 25. február 2019, ktoré však bolo odročené na neurčito, pretože sťažovateľka a žalobca v 1. rade namietli miestnu nepríslušnosť Okresného súdu Košice-okolie.

III.

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a súčasne sa domáhala aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým

a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

16. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

17. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

18. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 táto povinnosť vychádza zo zásad upravených v Civilnom sporovom poriadku, najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného

a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, resp. z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

19. Judikatúra ESĽP a nadväzne i judikatúra ústavného súdu sa ustálili v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

20. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je žaloba týkajúca sa splnenia povinnosti – zaplataenia peňažnej sumy vo výške 787,43 €. Konania tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne zložitú. Vec sa nejaví ani skutkovo zložitá. K tomu ústavný súd uvádza, že vecnú príslušnosť skúma konajúci všeobecný súd aj bez námietky počas celého konania, miestnu príslušnosť skúma iba na námietku žalovanej uplatnenú najneskôr pri prvom procesnom úkone, ktorý jej patrí, a výlučnú miestnu príslušnosť skúma aj bez námietky na začiatku konania (IV. ÚS 502/2018). Otázku vecnej a miestnej príslušnosti musí mať súd vyriešenú v každom konaní, pričom toto posudzovanie nemožno považovať za právne zložitú. Zložitost' veci preto ústavný súd v tomto prípade nemohol považovať za skutočnosť, ktorá by podstatnou mierou prispela k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

21. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu nezistil také závažné skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

Určitý podiel na spomalení priebehu konania jej však možno pripísať, pokiaľ išlo o preberanie zásielky s výzvou na doplnenie žaloby a dôkazov, ktorú sa jej Okresný súd Prešov pokúšal doručovať v období od februára 2017 do júna 2017 (zásielku sa podarilo doručiť až 26. júna 2017, pozn.). Túto okolnosť ústavný súd primerane zohľadnil pri určení sumy finančného zadost'učinenia. Pokiaľ Okresný súd Košice-okolie poukazoval na to, že s'ťažovateľka nevyužila možnosť podať s'ťažnosť na priet'ahy v súdnom konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou, ako aj judikatúrou EŠLP uvádza, že na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle uvedeného ustanovenia zákona o súdoch v zásade už netrvá, pokiaľ ide o prípady, keď je dĺžka namietaného konania v čase doručenia ústavnej s'ťažnosti ústavnému súdu už *prima facie* zjavne neprimeraná (napr. IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012, II. ÚS 783/2016). O takýto prípad zjavne ide aj vo veci s'ťažovateľky, keďže namietané konanie trvajúce už viac ako 5 rokov nie je právoplatne skončené, dosiaľ sa v jeho priebehu neuskutočnilo ani jedno pojednávanie, a rozsah úkonov okresných súdov sa obmedzil iba na riešenie otázky miestnej príslušnosti bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

22. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresných súdov z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v tomto konaní, resp. z hľadiska primeranosti dĺžky trvania namietaného konania. V rámci posudzovania uvedeného kritéria zistil, že namietané konanie iniciované s'ťažovateľkou podaním žaloby Okresnému súdu Prešov 2. júla 2013 prebiehalo v určitých fázach na tomto súde, v niektorých fázach na Okresnom súde Košice-okolie a krátkodobo i na krajskom súde, pričom postup týchto súdov spájala otázka skúmania miestnej (ne)príslušnosti.

22.1 Hodnotiac doterajší priebeh namietaného konania, ústavný súd z obsahu spisu zistil, že po podaní žaloby Okresný súd Prešov vydal 15. júla 2013 uznesenie o postúpení veci (podľa § 105 ods. 1 a 2, § 84 a § 85 OSP), pretože bol toho názoru, že s'ťažovateľka vystupuje v rôznych veciach opätovne ako navrhovateľka, a teda miestne príslušným súdom je všeobecný súd účastníka, proti ktorému návrh smeruje (t. j. Okresný súd Košice-okolie). S'ťažovateľka namietala postúpenie veci. Na základe toho bolo uznesenie Okresného súdu

Prešov spolu so spisom 16. augusta 2013 doručené Okresnému súdu Košice-okolie. Od tohto momentu možno identifikovať prvé obdobie neodôvodnenej nečinnosti Okresného súdu Košice-okolie, ktorý predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o námietke sťažovateľky až 10. septembra 2015, teda po viac ako 2 rokoch, čo ústavný súd nemôže tolerovať. Krátkodobý zbytočný priesťah v trvaní 6 mesiacov vznikol aj po tom, čo krajský súd druhýkrát rozhodol o námietke sťažovateľky a spis doručil Okresnému súdu Košice-okolie (20. júna 2016), ktorý ho nezaslal Okresnému súdu Prešov bezodkladne, ale až 19. decembra 2016. Napokon Okresný súd Košice-okolie zostal nečinný aj v období od posledného postúpenia veci Okresným súdom Prešov (2. februára 2018) do nariadenia termínu pojednávania na 25. február 2019 (4. decembra 2018), čo predstavuje ďalších 10 mesiacov. Okresný súd Košice-okolie na tieto skutočnosti v rámci svojho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti nereagoval, poukázal iba na to, že sťažovateľka nevyužila prostriedok nápravy, ktorý jej poskytuje zákon o súdoch. Ústavný súd je však toho názoru, že vymedzená nečinnosť Okresného súdu Košice-okolie nemôže byť ničím ospravedlniteľná, pretože z celkovej dĺžky konania trvajúceho ku dňu podania ústavnej sťažnosti 5 rokov a 2 mesiace, Okresný súd Košice-okolie 3 roky a 4 mesiace nevykonal žiaden úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty strán sporu.

22.2 Z obsahu zapožičaného spisu ústavný súd zistil, že namietané konanie bolo okrem nečinnosti Okresného súdu Košice-okolie poznačené aj neefektívnosťou, resp. nesprávnym postupom Okresného súdu Prešov. Ak totiž sťažovateľka označila svoj spor za spotrebiteľský a podala ho na súde príslušnom podľa miesta svojho bydliska, t. j. na Okresnom súde Prešov, zvolila si tento súd za miestne príslušný v zmysle § 87 písm. f) OSP a skúmanie miestnej príslušnosti bez námietky žalovanej a následné postúpenie veci tu nebolo namieste. Rovnako v rozpore so zákonom postupoval Okresný súd Prešov aj pri opätovnom postúpení veci v januári 2018, keď nerešpektujúc rozhodnutie krajského súdu (hoci tento nie priamo nadriadený Okresnému súdu Prešov, čo však z hľadiska záväznosti jeho rozhodnutia nie je podstatné) porušil ustanovenie § 43 ods. 2 CSP. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej

neistoty strany sporu v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

22.3 Vo veci namietanej sťažovateľkou ústavný súd vidí túto neefektívnosť v tom, že Okresný súd Prešov (opakovane) nerešpektoval pokyn krajského súdu týkajúci sa skúmania jeho miestnej príslušnosti. Krajský súd v dôvodoch uznesenia č. k. 1 NcC 36/2015-18 z 23. septembra 2015 poukázal na § 105 ods. 1 OSP, ktorý obmedzoval možnosť súdu, na ktorý vec napadla, skúmať svoju miestnu príslušnosť, iba ak ide o výlučnú miestnu príslušnosť podľa § 88 OSP. Výnimku z tejto zásady predstavovala situácia, ak súd zistil, že navrhovateľ vystupuje v rôznych veciach opätovne ako navrhovateľ alebo ak jeho miestnu príslušnosť namietala odporca. Iba za týchto predpokladov mohol súd skúmať svoju miestnu príslušnosť aj podľa § 84 až § 87 OSP. Z obsahu súdneho spisu však krajskému súdu nevyplývalo, že by sťažovateľka vystupovala v rôznych veciach opätovne, resp. aby jeho miestnu príslušnosť namietala žalovaná. Napriek inštrukcii krajského súdu Okresný súd Prešov (bez toho, aby vo veci konal a doručil žalobu žalovanej) opätovne vec postúpil Okresnému súdu Košice-okolie. Krajský súd aj druhým uznesením č. k. 13 NcC 14/2016-42 z 31. mája 2016 rozhodol o námietke žalobcu v 1. rade rovnako, a to tak, že jeho nesúhlas s postúpením veci je dôvodný. Krajský súd nerozhodoval pozitívne v tomto štádiu konania o miestnej príslušnosti, ale iba o nesúhlase žalobcu v 1. rade, a to preto, aby zachoval možnosť namietania miestnej príslušnosti žalovanou pri prvom úkone, ktorý jej patrí. Nadväzne (t. j. až po druhom rozhodnutí krajského súdu) Okresný súd Prešov zaslal žalobu na vyjadrenie žalovanej, ktorá v rámci svojho stanoviska namietala miestnu príslušnosť Okresného súdu Prešov, pretože podľa jej názoru išlo o spor vyplývajúci z nájomného vzťahu, v ktorom účastníci nevystupovali ako dodávateľ a spotrebiteľ. V dôsledku tejto skutočnosti bol spis bez bližšieho skúmania znova postúpený Okresnému súdu Košice-okolie, ktorý by v ňom mal aktuálne konať.

22.4 Tieto skutočnosti umožňujú ústavnému súdu sumarizovať podiel Okresného súdu Prešov na prieťahoch v konaní, ktorý spočíva v dvoch okolnostiach. Prvou z nich je okolnosť, že Okresný súd Prešov hneď po podaní žaloby skúmal svoju miestnu príslušnosť, hoci nešlo o výlučnú miestnu príslušnosť, a neboli dané ani výnimky, za ktorých ju mohol

skúmať aj podľa § 84 – § 87 OSP. Druhou okolnosťou, ktorá neúmerne predĺžila namietané konanie o čas postupovania vecí z Okresného súdu Prešov na Okresný súd Košice-okolie až na krajský súd a späť, bolo opakované nerešpektovanie názoru krajského súdu. Kriticky možno dodať, že nepochybne išlo o nadbytočné procesné úkony, ktoré by neboli vznikli, ak by sa Okresný súd Prešov riadil účinnou právnou úpravou podporenou nadväzne aj usmernením krajského súdu. Uvedené podľa názoru ústavného súdu nepochybne svedčí o neefektívnosti, resp. nesústredenosti postupu Okresného súdu Prešov v namietanom konaní, ktorú je v súvislosti s priet'ahmi potrebné pripísať na jeho zodpovednosť.

22.5 Na tomto mieste ústavný súd napokon zdôrazňuje, že konanie trvajúce viac ako 5 rokov bez akéhokoľvek meritórneho rozhodnutia a dokonca bez nariadenia jediného pojednávania, v rámci ktorého sa riešila len otázka miestnej príslušnosti okresného súdu, je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné a samo osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva strany takého konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom Okresného súdu Košice-okolie a postupom Okresného súdu Prešov v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

24. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie práva s'ťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočností, že namietané

konanie nebolo podľa zistení ústavného súdu v čase jeho rozhodovania právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať Okresnému súdu Košice-okolie v konaní vedenom aktuálne pod sp. zn. 11 Csp 21/2018 konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu). Ústavný súd na tomto mieste dáva do pozornosti Okresnému súdu Košice-okolie, že ak nejde o spotrebiteľský spor, je povinný v ďalšom konaní striktne postupovať podľa ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 470 ods. 1) vrátane využitia prostriedkov procesného útoku, procesnej obrany a sudcovskej koncentrácie, resp. pri spotrebiteľskom spore podľa § 290 až § 300 CSP, a to s ohľadom na ustanovenie § 470 ods. 2 druhú vetu CSP s tým, že sporové strany nemožno sankcionovať „do minulosti“, v ktorej uvedená právna úprava neexistovala.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

27. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

28. Sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia v celkovej výške 3 000 €, ktorú odôvodnila porušovaním jej práv v namietanom konaní trvajúcom už viac ako 5 rokov, v rámci ktorých bola nútená k zbytočným úkonom a strate času, k dodatočným

stretnutiam s úradnými a neúradnými osobami, zažívala stres a poníženie, čo ju viedlo k morálnym a finančným ujámam.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, počas ktorej sa okresné súdy vôbec nevenovali meritu veci, ale obmedzili sa iba na skúmanie miestnej príslušnosti a na úkony spočívajúce v postupovaní veci. V rámci tohto obdobia jednotlivo prihliadol na obdobie neodôvodnenej nečinnosti Okresného súdu Košice-okolie (bod 22.1), ako aj na postup Okresného súdu Prešov nerešpektujúci (opakované) pokyny krajského súdu, pokiaľ išlo o zodpovedanie otázky skúmania miestnej príslušnosti (body 22.3 a 22.4). Zároveň zohľadnil predmet konania, hodnotu toho, čo je pre sťažovateľku „v hre“, a prístup sťažovateľky, ktorá svojím pasívnym postojom ku konaniu istým spôsobom akceptovala jeho predlžovanie, inými slovami, nehájila si svoje práva v zmysle zásady „*vigilantibus iura scripta sunt*“. S ohľadom na uvedené ústavný súd považoval za primerané a spravodlivé priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 1 500 € vo vzťahu k Okresnému súdu Prešov a v sume 500 € vo vzťahu k Okresnému súdu Košice-okolie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu). Z uvedených dôvodov ústavný súd sčasti ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 5 výroku nálezu).

V.

31. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľky vyčíslil trovy konania sumou 325,24 € za dva úkony právnej služby.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2018. Náhradu trov konania ústavný súd priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti). Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 153,50 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 162,71 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2018, t. j. za dva úkony 325,42 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celej výške (bod 4 výroku nálezu), a to napriek tomu, že zrejme chybou v písaní žiadala priznať trovy konania v sume 325,24 €.

33. Náhradu trov konania sú Okresný súd Košice-okolie a Okresný súd Prešov povinné zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2019